Bibl. Univ. Cluj
Nr. 179 1943

Egy szám ára 20 fillér

VASÁRNAP, 1919 MÁRCIUS 23
BUDAPEST, 467 SZÁM

DÉLI HIRLAP

20 fillér

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII. Rökk Szilárd-utca 9.
Minden közleményünk utánnyomása tilos

FELELŐS SZERKESZTŐ: PUSZTA BÉLA

Megjelenik minden nap déli 12 órakor
ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egy évre 60, félévre 30, negyedévre 15 K, egy hóra 5 K.

20 fillér

SZOVJET-MAGYARORSZÁG

A guzsba kötött magyar tegnap talpra ugrott és rettentő ránditással leszakitotta kezeiről a vastag kötelet. A kötelet, amelyet ellenségei kötöttek a kezeire, s amelyet éppen tegnap akartak a nyakára is rája hurkolni. A szétmarcangolt, megbecstelenitett, halálra itélt Magyarország irtózatos lendülettel odaugrott a népek arénájának a közepére, zihóló és elfulladt, de széles és erős mellén keresztbe fektette a karjait és most azt mondja a világnak: ujra itt vagyok a porondon. Én, a — *Szovjet-Magyarország.*

Lélekből üdvözöljük Magyarországnak ezt az uj keresztelőjét, bárha tudjuk, hogy tüz- és vérkeresztelőben lesz megint részünk. Nem látjuk vidámnak a hajnalt, mely a magyar Tanácsköztársaságot köszönti. Tudjuk, hogy az entente maradék erejének egész megfeszitésével igyekszik majd a karmai között megtartani bennünket, országunkat, a gyalázatos háborunak számukra oly nagyszerü zsákmányát. Állani fogjuk ezt a veszedelmet és még ezt a harcot is, mely igazabb és szentebb célért követeli erőnket és vérünket, mint az elmult háboru. Hiszünk ennek a célnak igazságában és szentségében és hiszünk ellenségeink büneinek sulyos és lesujtó bünhődésében.

A magyar proletárság vezetőinek is tudniok kell azonban, hogy ember fölött való nagy feladatra vállalkoztak. Az a két törvény, amelyet hatalmuk első perceiben mintegy irányjelzésül hoztak: egész müködésüknek programmja és jelképe lehet. Szeszt eladni és szeszt fogyasztani mától fogva sulyos bün és ennélfogva tilos. Ezt mondja a népbiztosok kormányának első törvénye. A második pedig *halált igér azoknak, akik e rettentően nehéz órákat rablásra és fosztogatásra itélik jónak.*

Ez a két törvény: szimbólum. A józanság a vasszigoruság jelképe.. Borzalmas hullámok táncolnak most a gyönge magyar hajó alatt, melynek bordázatán már széles léket vágott a háboru. Még int a számunkra messziről egy világitótorony és alatta a biztos kikötő. De kormányosainknak egyetlen hibája a végső pusztulásba temetheti a hajót. Mi bizunk az uj kormányosok kezében és a magyarság jó csillagzatában. Ebből a viszonyból diadalmasan evez majd ki a magyar gálya.

A forradalmi kormányzótanács harmadik rendelete

Fegyverviselési tilalom

(A Déli Hirlap tudósitójától.) *Biró* Dezső és *Seidler* Ernő, a rendőrfőkapitányságra rendelt *rendőrségi népbiztosok,* tiz órakor megjelentek a főkapitányság épületének nagytermében, ahol összegyüjtötték a rendőrség egész tisztviselői karát, hogy megbeszéljék velük a további teendőket. A tanácskozáson résztvett *Dietz* Károly főkapitány és *Láday* István, az igazságügyi népbiztos helyettese is. Megállapodtak abban, hogy a forradalmi kormányzótanácsnak az éjszaka folyamán kiadott két rendeletét, melyeknek egyike a *statáriumra,* másika pedig a *szesztilalomra* vonatkozik, falragaszok utján és minden lehető módon tudomására juttatják a lakosságnak.

Ezután közölték a rendőrség tisztviselőivel a forradalmi kormányzótanács

III. számu rendeletét,

mely a következőképpen hangzik:

1. §. Bárminemü fegyvert csak a katonaság, rendőrség, csendőrség, nemzetőrség, védősereg, népőrség és más elismert karhatalmi alakulatok, valamint a gyári őrségek és munkásgárdák tagjai viselhetnek.

2. §. Mindennemü egyéb fegyverviselési engedély hatályát veszti.

3. §. Aki a fegyverviselési tilalom ellen vét, öt évig terjedhető fegyházzal és ötvenezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

4. §. A büncsök felett a forradalmi törvényszék itél.

Budapest, 1919. március 22.

A Forradalmi Kormányzótanács

Sajtódirektórium veszi át a sajtóügyek vezetését

Göndör Ferenc a direktórium élén

(A Déli Hirlap tudósitójától) Tegnap este és ma délelőtt az a hir terjedt el Budapesten, hogy a tanácsköztársaság kormánya crélyes intézkedéseket szándékszik életbeléptetni egyes sajtóorgánumokkal szemben, amelyeket nem tart eléggé megbizhatóknak. Beszéltek arról, hogy a *Budapesti Hirlap*-ot és az *Alkotmány*-t ideiglenesen megszüntetik, *Az Est*-et és a *Pesti Hirlap*-ot felügyelet alá helyezik. Mint értesülünk, *ezek a hirek részben koraiak, részben egyáltalában nem felelnek meg a valóságnak.* A sajtóügyek kezelése tekintetében ugyan mélyreható változások lesznek, *döntés azonban egyes lapok megrendszabályozását illetően eddig nem történt. A sajtóügyek vezetését a tanácsköztársaság kormánya sajtódirektóriumra bizza, amelynek élére Göndör Ferenc kiváló kollegánk került.* A sajtódirektórium vezetője *Landler* belügyi népbiztossal és helyettesével, *Vágó* Bélával, egyetértésben teszi meg majd a szükséges intézkedéseket. Mielőtt bármelyik lapot illetően határoznának, *érintkezésbe fognak lépni a budapesti ujságirók szabadszervezetének végrehajtó bizottságával* és azzal egyetértésben járnak majd el.

Miért késlekedett Vyx a jegyzék átnyujtásával

Az entente katonai készülődései — Az oroszok bevonultak Besszarábiába és elfoglalták Lublint

(A Déli Hirlap tudósitójától.) A párisi békekonferencia február 26-iki ülésén határozta el mindazt, amit *Vix* alezredes jegyzéke tartalmaz. A jegyzék csak március 20-án, majdnem négy héttel később került a magyar kormány kezébe. E feltünő késlekedés elsősorban erre vezethető vissza, hogy *az entente időt akart nyerni katonai természetü intézkedéseinek előkészitésére.* Csak a minap járta be az európai sajtót a Reuter-ügynökség jelentése, amely szerint *az entente legfelsőbb hadvezetősége elrendelte az Odesszában levő csapatoknak Szalonikiba való átszállitását. Arad városának a mult héten francia csapatok által történt megszállása már szintén összefüggésben áll az entente készülődéseivel.* Cseh-Szlovákország határainak Mármarosig való kiterjesztése azért történt, hogy *a román és a cseh csapatok egymással vállvetve akadályozzák meg az orosz szovjethadsereg előnyomulását.*

Az orosz szovjetcsapatok nyugati és délnyugati irányban való előnyomulásukon *az utóbbi napokban jelentékeny haladást tettek.* Mint megbizható ukrán forrásból hire jár, az ukrán direktórium, amely tudvalevően vonakodott a szovjetköztársaság alapjára helyezkedni, *az előnyomuló szovjetcsapatok elől hátrálva, kénytelen volt Kievből elmenekülni és előbb Vinnisában, majd az ettől 200 kilométernyire nyugatra fekvő Tarnopolban ütötte fel egyelőre székhelyét. A szovjetcsapatok több helyen átlépték a besszarábiai határt* és ezidőszerint már *a vinnica-lucki vonalon állanak.* Az orosz szovjetcsapatok előőrjei ugyancsak ukrán forrásból eredő értesülések szerint *már bevonultak Lublinba.*

Tanácskozás a főkapitányságon

(A Déli Hirlap tudósitójától,) Ma délelőtt 9 óra után a főkapitányság épületébe érkezett *Biró* Dezső a főkapitányság népbiztosa *Seidler* Ernő népbiztossal együtt. Itt *Pál* főkapitányhelyettes szobájába mentek, ahol *Láday* István és dr. *László* Jenő helyettes igazságügyi népbiztosokkal hosszabb tanácskozást tartottak. A tanácskozáson megállapitották a főkapitányság uj beosztását és a már életbelépett statáriális eljárás módozatait, valamint megszövegezték azokat a hirdetményeket is, amelyeket a mai nap folyamán fognak kinyomtatni. A tanácskozásokon részt vett Dietz főkapitány is.

Megindulnak Amerikából az élelmiszerszállitmányok

Páris, március 22.

(A Magyar Távirati Iroda szikratávirata a budapesti rádióállomás utján.) **A németek már átadták az amerikai csapatszállitásra használandó hajók egy részét és ezek már amerikai csapatokkal utban is vannak az Egyesült-Államok felé. Az első élelmiszerszállitmányok egy héten belül érkeznek meg Angliából, amely a kitünő konzerválási módszer mellett olyan élelmiszertartalékokkal rendelkezik, hogy nagymennyiségü szalonnát és babot szállithat azonnal Németországnak. A németek a megállapodás értelmében megkezdik a kiadott aranynemüségnek a brüszszeli nemzeti bankba való szállitását.**

Az entente jegyzéke Magyarország szétdarabolásáról

Magyarországi hadsereg, de Lobit tábornok, a magyarországi hadsereg ideiglenes parancsnoka.

Belgrád, 1919 márc. 19.

Károlyi gróf Őkegyelmességének a magyar köztársaság ideiglenes elnöke

Budapesten.

Kegyelmes Uram!

A békekonferencián, az 1919 február 20-iki ülésén elhatározták, hogy azon céllal, hogy a munkálatok folyását akadályozó minden összetűzést elkerüljenek, *tanácsos a magyarok és a románok között egy semleges zónát létesíteni, amelyben sem magyar, sem román katona nem lehet, amelynek azonban a fontosabb pontjait a szövetséges csapatok fogják megszállani.* A főparancsnok engem delegált, hogy mindazon kérdéseket, melyek a konferencia ezen elhatározására vonatkoznak, Kegyelmességeddel egyetértőleg szabályozzam.

Budapesti képviselőm, *Vix* alezredes a következőkkel van megbízva:

1. A fentemlitett elhatározást Önnek bemutatni és Önnel közölni, hogy milyen feltételek mellett szándékozom azt keresztülvinni.

2. Kegyelmességeddel egyetértésben, ezen elhatározás alkalmazásának részleteit szabályozni.

3. Ezen részletek közül nekem azokat előterjeszteni, amelyeknél közbenjárásom szükséges lenne.

A) A semleges zóna határai

A semleges zónának, amelyet a szövetséges csapatok szállanak meg, következők lesznek a határai:

Keleti határ: Aradtól Nagyszalontáig vezető műut, a Nagyszalonta, Nagyvárad, Nagykároly, Szatmárnémeti vasutvonal; *mindezen helységek a magyar és román katonai megszállás alól ki lévén zárva,* ezen fentemlitett közlekedési vonalakat azonban a román csapatok és a szövetségesek ellenőrzése alatt álló lakosság — amennyiben ezt a gazdasági szükségletek megkivánják — használhatják.

Északi határ: A Szamos és Tisza folyó, Vásárosnamenytől öt kilométerre eső pontig.

Nyugati határ: A Tiszát öt kilométerre Vásárosnamenytől északnyugatra elhagyja, aztán Debrecentől öt kilométerre nyugatra, Dévaványától három kilométerre nyugatra, Gyomától nyugatra, Orosházától, Hódmezővásárhelytől és Szegedtől öt kilométerre nyugatra húzódik.

Déli határ: Maros folyó, *Arad* és *Szeged* városok, amelyek minden magyar és román csapat kizárásával a szövetséges csapatok által lesznek megszállva.

A határok részletes vázlata későbben fog megállapitatni.

B) A zóna kiüritésének és megszilárditásának feltételei

A magyar csapatoknak a semleges zóna nyugati határa mögé való visszavonulása, inkluzive március 23-án kezdődik és egy maximális tiz (10) napi időközben kell, hogy befejeztessék.

Ezen idő alatt *Gondrecourt* tábornok, akit a semleges zóna keleti parancsnokságával biztam meg, ezt a szövetséges csapatok által el fogja foglaltatni és ellenőrizni fogja a magyar csapatok kiüritési mozdulatait.

A román csapatokat felhatalmazza a békekongresszus, hogy vonalaikat a semleges zóna keleti határáig előretolják, jelenlegi elhelyezésükben megmaradnak azonban mindaddig, amig a magyar csapatok ezen zóna nyugati határán tul nem jutottak.

C) Anyag

I. Hadianyag: Azon hadianyagot, amely a románok által megszállandó zónában van, francia tisztek és katonák fogják leltározni és megőrizni: ezt az anyagot, minthogy nem tekintik hadifoglalásnak — a magyarok el fogják vihetni.

Az az anyag, amely a semleges zónában van, a magyar kormány rendelkezésére bocsáttatik, amelynek szabadságában van, ezt vagy a mostani helyén hagyni, vagy elvinni.

II. A magyar állam tulajdonát képező vasuti és gazdasági anyag.

Ennek az anyagnak szintén a helyén fog kelleni maradni addig, amig fölötte határozat nem hozatik. Leltározva lesz és egy magyar-román komisszió a Gondrecourt tábornok elnöksége alatt nekem a használatba vételének kérdésében ajánlatot fog tenni.

D) Közigazgatás

A polgári közigazgatás a semleges zónában a szövetséges parancsnokság ellenőrzése alatt a magyar kormány kezében fog maradni; a magyar csendőrségi és rendőrségi karhatalom a fentemlitett parancsnokság vezetése alatt a rend és nyugalom fentartását fogják biztositani.

Van szerencsém Kegyelmességedet kérni, hogy *szivesked jék március 21-én tizennyolc órakor Vix alezredessel azt a dátumot közölni, amikor a magyar csapatok a semleges zóna tuloldalon megjelölt határát érték el,* amint előbb a B) szakaszban emlitetett, hogy a mozdulatok március 23-án kezdődnek és hogy egy maximális tiz napi időközben kell, hogy végrehajtassanak.

Az anyagok miatti kérdéseket semmi esetre sem szabad azon célból ürügyül venni, hogy ezen határidő meghosszabbittassék, minthogy minden rendelkezés megtétetett, hogy ezt a kérdést a kiürités után is meg lehessen tárgyalni.

De Lobit, s. k.

A kormány válasza

Károlyi Mihály, a magyar népköztársaság ideiglenes elnöke *Vix* alezredeshez, a szövetséges katonai misszió főnökéhez a következő átiratot intézte:

Alezredes Ur!

Ön szives volt de *Lobit* tábornok ur nevében egy jegyzéket átnyujtani nekem, amely közli a magyar kormánnyal a békekonferenciának 1919. február 23-án egy semleges zónára vonatkozólag hozott határozatát.

Van szerencsém tudatni Önnel, hogy fentemlitett jegyzékét átadtam a magyar köztársaság kormányának és hogy *a kormány nincs abban a helyzetben, hogy tudomásul vehesse a békekonferencia határozatát és hogy közreműködjék annak végrehajtásában. Ez a határozat teljes ellentmondásban van az 1918. november 13-án kötött fegyverszüneti katonai konvencióval, minthogy nem veszi tekintetbe az ország létérdekeit, megakadályozhatja az ország fejlődését és zavarhatja a békét.* Minthogy a magyar kormány nem viseli a felelősségét ennek a határozatnak a végrehajtásáért — minthogy nem hivták meg a békekonferenciára és nem müködhetett közre a határozat meghozatalában — *kényszeritve látja magát, hogy ma lemondjon.*

Fentieket tudomására hozva, van szerencsém kérni Önt, Alezredes Ur, hogy sziveskedjék *megtenni a szükséges intézkedéseket, hogy a békekonferencia a legrövidebb idő alatt megismerhesse a magyar kormány határozatát.*

Kérem, fogadja Alezredes Ur a legmélyebb tiszteletem kifejezését.

Károlyi s. k.

Károlyi proklamációja Magyarország népéhez

Az események gyors egymásutánja maga után vonta a köztársaság ideiglenes elnökének, *Károlyi* Mihálynak lemondását is. Károlyi ez elhatározását az ország népéhez intézett következő proklamációban jelenti be:

Magyarország népéhez!

A kormány lemondott. Azok, akik eddig is a nép akaratából és a magyar proletárság támogatásával kormányoztak, belátták, hogy a viszonyok kényszerítő ereje uj irányt parancsol.

A termelés rendjét csak ugy lehet biztositani, ha a hatalmat a proletariátus veszi kezébe.

A fenyegető termelési anarchia mellett a külpolitikai helyzet is válságos. A párisi békekonferencia titokban ugy döntött, hogy Magyarországnak csaknem egész területét katonailag megszállja. Az entente-misszió kijelentette, hogy a demarkációs vonalat ezentul politikai határnak tekinti.

Az ország további megszállásának nyilvánvaló célja az, hogy Magyarországot felvonulási és hadműveleti területté tegyék a román határon harcoló orosz szovjet-hadsereg ellen. A mitőlünk elrablott terület pedig zsoldja lenne azoknak a román és cseh csapatoknak, amelyekkel az orosz szovjet-sereget akarják leverni.

Én, mint a magyar népköztársaság ideiglenes elnöke, a párisi konferenciának ezzel a határozatával szemben a világ proletáriátusához fordulok igazságért és segitségért, lemondok és átadom a hatalmat Magyarország népei proletariátusának.

Károlyi Mihály

Mindenkihez!

A Magyarországi Szocialista Párt és a *Forradalmi kormányzótanács* ma este a következő proklamációt adta ki:

Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat. A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás csődje kényszeriti rá Magyarország munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. A kapitalista termelés összeomlott, a munkásság nem hajlandó többé a nagytőkék és nagybirtokosok igájába hajtani a fejét.

Az országot az összeomlás anarchiájától csak a szocializmus, a kommunizmus megteremtése mentheti meg.

Ugyanakkor külpolitikailag is teljes katasztrófa előtt a magyar forradalom. A párisi békekonferencia ugy döntött, hogy *Magyarországnak csaknem egész területét katonailag megszállja, a megszállás vonalait végleges politikai határnak tekinti és ezzel*

a forradalmi Magyarország élelmezését és szénellátását végképpen lehetetlenné teszi. Ebben a helyzetben egyetlen eszköze maradt a magyar forradalomnak a maga megmentésére: a proletárság diktatúrája, a munkások és földmüves-szegények uralma. A proletárság diktatúrájának döntő alapfeltétele a proletárság teljes egysége.

Éppen ezért a történelmi szükség parancsára teljes *egyesülését mondotta ki a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kommunisták Magyarországi Pártja.*

E két párt helyett egyetlen proletárpárt fogadja magába ezután az ország minden dolgozó férfiát és asszonyát:

a Magyarországi Szocialista Párt.

A kormányhatalmat e párt megbizásából Forradalmi Kormányzótanács veszi át.

E tanács kötelessége lesz a

Munkás-, Paraszt- és Katona tanácsok

országos kiépitése. A törvényhozói, végrehajtói és biráskodó hatalmat a Munkás-, Paraszt- és Katonatanácsok diktatúrája gyakorolja.

Magyarország Tanácsköztársasággá alakul.

A forradalmi kormányzótanács haladéktalanul megkezdi a nagy alkotások sorozatát a szocializmus, a kommunizmus előkészitésére és megvalósitására.

Kimondja a nagybirtokok, a bányák, a nagyüzemek, a bankok, és a közlekedési vállalatok szocializálását.

A földreformot nem törpebirtokokat teremtő földosztással, hanem szocialista termelő szövetkezetekkel hajtja végre.

Az árdrágitókat, az élelmiszeruzsorásokat, a tömegek éhségének és rongyosságának spekulációs haszonélvezőit irgalmatlan kiméletlenséggel üldözi. Vasfegyelmet követel.

Halállal sujt le az ellenforradalom banditáira csakugy, mint a fosztogatás brigantijaira.

Hatalmas proletárhadsereget szervez, amelylyel a munkásság és parasztság diktatúráját érvényre juttatja a magyar kapitalistákkal és nagybirtokkal szemben csakugy, mint a román

bojárokkal és a cseh burzsoákkal szemben.

Kijelenti teljes eszmei és lelki közösségét az orosz szovjet-kormánnyal, fegyveres szövetséget ajánl Oroszország proletárjainak.

Testvéri üdvözletét küldi Angliа, Franciaország, Olaszország és Amerika munkásságának, egyben pedig fölszólítja őket, hogy ne türjék egy pillanatig sem kapitalista kormányaik gaz rablóhadjáratát a Magyar Tanácsköztársaság ellen. *Fegyveres szövetségbe hivja fel Csehország, Románia és Szerbia, meg Horvátország munkásait és földmiveseit a burzsoák, a bojárok, a nagybirtokosok és a dinasztiák ellen.* Fölszólitja Német-Ausztria és Németország munkásait, hogy kövessék a magyar munkásság példáját, szakitsanak végleg Párissal, szövetkezzenek Moszkvával, állitsák fel a Tanácsköztársaságot és fegyverrel a kezükben szálljanak szembe a hóditó imperialistákkal.

A Magyarországi Szocialista Párt és Forradalmi Kormányzótanács fölismeri mennyi nehézséggel és áldozattal kell megküzdenie a magyar munkásságnak, ha elindul ezen a bátor és nagyszerü uton.

Háborut kell viselnünk élelmünk és bányáink fölszabadításáért, harcot kell vivnunk proletártestvéreink szabadságáért és a magunk létéért.

Nélkülözések, nyomorgás, szenvedés várakozik ránk ezen az uton. És mégis rá kell lépnünk és mégis rá merünk lépni, mert bizunk a magyar proletárság hősiességében és áldozatkészségében. Rá kell lépnünk, mert csakis igy vihetjük győzelemre a szocializmus világot megváltó ügyét.

Minden munkást és földmivest fölszólitunk, hogy dolgozzon, termeljen, vagy álljon be a prolettárhadseregbe, verejtékével vagy vérével áldozzon az eszme diadaláért. Bármi várjon ránk, a szocializmus ügyének győznie kell! Éljen a proletárdiktatura! Éljen a Magyar Tanácsköztársaság.

A Magyarországi Szocialista Párt.
A Forradalmi Kormányzótanács.

Statárium

A forradalmi Kormányzótanács I. sz. rendelete.

1. §. Mindenki, aki a Tanácsköztársaság parancsainak fegyveresen ellenszegül vagy a Tanácsköztársaság ellen fölkelést szit, halállal büntetendő.

2. §. Mindenki, aki rabol vagy fosztogat, halállal büntetendő.

3. §. A bünösök fölött forradalmi törvényszék itél.

A Forradalmi Kormányzótanács
Budapest, 1919. március 21.

Szesztilalom

A forradalmi Kormányzótanács II. sz. rendelete.

1. §. Mindennemü szeszesital kimérése, forgalombahozatala és fogyasztása tilos.

2. §. Aki szeszes italt e tilalom ellenére kimér vagy forgalomba hoz, üzletének elkobzásával és 50.000 koronáig terjedhető fogházzal és 10.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

4. §. A bünösök fölött forradalmi törvényszék itél.

A Forradalmi Kormányzótanács
Budapest, 1919. március 21.

A magyar szovjet-köztársaság első éjszakája

Nyugalom és rend a fővárosban

(A Déli Hirlap tudósitójától) Amig a minisztériumok, a klubok és szerkesztőségek izzó ablakai mögött az uj sorsra és uj életre virradó Magyarország vajudott, az utca arculatján is nyomot hagyott a nagy változás. A hirlapirók klubjában éjfélután egynegyed kettőkor olvasták fel a magyar szovjetköztársaság első népbiztosának névsorát, ugyanakkor már a Rákóczi-uton hatalmas vérvörös plakátokat ragasztottak ki ezzel a felirással:

Éljen
a proletáruralom!

Az utcák, dacára az előrehaladott időnek, szokatlanul népesek, az emberek csoportosan tárgyalják az eseményeket. A Kossuth Lajos-utcában karöltve jön vagy nyolc férfi, köztük egyetlen hölgy, a hölgy elkiáltja magát: *éljen a proletárdiktatura,* — a nyolc férfi kórusban zengi utánna: *éljen!*

Autók száguldanak az utcákon, tele katonákkal, a soffőr ölében manlicher, mint az októberi forradalom éjszakáján. A Váci-utcán egy cilinderes uriember jön tétován, az utca közepén. Az Andrássy-uton az egyik palota első emeleti ablakai tárva-nyitva, egyik ablakban egy nő könyököl, nagy vörös hárászkendő van a vállán. Felnézek, megszólit:

— *Kérem, mi van, kérem?*

— Proletárdiktatura, szovjetköztársaság, — feleljük.

— *Igen?* — mondja a nő és érzem a hangjából, hogy még kérdezősködni szeretne, a diskurzusnak azonban véget vet egy kis csoport, amely az egyik mellékutcából tör elő, a Marseillaise-t énekelve. Az Oktogonon furcsa csapattal találkozunk, katonák és civilek, mindanyjan szuronyos puskákkal felfegyverezve vonulnak az Erzsébet-körúton lefelé, *éljenzik a proletárdiktaturát és Kún Bélát.* A Király-utca sarkán egy magános hölgy áll, akinek az egyik katonával valami differenciája támad. A csapat megáll, egy éles hang közbesivit:

— *Ne bántsátok, ő is szegény proletárnő, annak is a burzsuj az oka, hogy nem tudott másként megélni!*

Általános helyeslés, a csapat tovább indul. Közben hallom, amint egy rekedt pincérsegéd a többinek a kommunizmus alapelveit magyarázza.

— *Én, mint pincérember, mondhatom ...* — mondja és a hangja fáradt rikácsolásba vész. Kunfit és Károlyit dicsőiti. A Royal-szállodából éppen jön ki egy patrul, oláhokat és cseheket kerestek, — ahol találnak, beviszik őket a főkapitányságra. Ez a rendelet.

A Royal-orfeum oldalára ragasztják a hatalmas vörös plakátokat, a már ismert felirattal: *éljen a proletár-uralom.* A Körut és Rákóczi-ut sarkán egy automobil áll az ut közepén, elakadt, körötte egy csomó ember, munkások, katonák. Hangos vitatkozással tárgyalják az eseményeket. Egy fiatalember a következőket mondja:

— *A proletárdiktatura felszabaditja az emberiséget.*

Egy munkás:

— Károlyi tudta, hogy mit csinál. Jól tette, hogy lemondott, majd mi elbánunk most, *aki ellensége a magyarnak.*

Egy másik:

— Az uj köpenyegek? Kinek kell most köpenyeg, itt a nyár. Autót rekvirálunk, benzint tudok a Mester-utcában ...

Beljebb a Rákóczi-uton koromsötétség, az összes ivlámpák kialudtak. A Rókus-kórház sarkában faláda, rajta fekete irás: *Schwarz Ignác vésnök.*

A körut felől nagyobb csoport fordul be a sötét Rákóczi-utra. Ezek a Marseillaise-t éneklik.

Egyed Zoltán

A népbiztosok kormánya

Elnök: (miniszterelnök): *Garbai* Sándor.

A kormányzó tanács vezetője (miniszterelnökségi államtitkár): *Biró* Dezső.

Külügyi népbiztos: Kun Béla, helyettese: *Ágoston* Péter.

Belügyi népbiztos: dr. *Landler* Jenő, helyettese: *Vágó* Béla.

Hadügyi népbiztos: Pogány József, helyettesei: *Szántó* Béla és *Szamuelly* Tibor.

Kereskedelmi népbiztos: nincs betöltve, ideiglenesen: dr. *Landler* Jenő; helyettese: *Rákosi* Mátyás.

Pénzügyi népbiztos: dr. *Varga* Jenő, helyettese: *Székely* Béla.

Közoktatásügyi népbiztos: dr. *Kunfi* Zsigmond, helyettese: dr. *Lukács* György.

Igazságügyi népbiztos: dr. *Rónai* Zoltán, helyettese: *Láday* Gusztáv.

Közélelmezési népbiztos: Erdélyi Mór, helyettese: *Illés* Arthur.

Szocializálási népbiztos: Böhm Vilmos, helyettese: *Hevesi* Gyula.

Népjóléti népbiztos: Bokányi Dezső, helyettese: *Fiedler* Dezső.

Földmivelési népbiztosok: Vantus Károly, dr. *Hamburger* Jenő, *Nyisztor* György, *Csizmadia* Sándor.

Ezenkivül a rendőrség, népőrség és karhatalom népbiztosi teendőivel *Biró* Dezsőt bizták meg.

Végül Budapest főváros népbiztosaivá megválasztattak:

Preusz Mór,
Vincze Sándor és
Kondor Bernát.

Politikai népbiztosokul a rendőrséghez, védőrséghez és népőrséghez: *Biró* Dezsőt és *Seidler* Ernőt nevezték ki.

Az osztrák-magyar bank kormányzója: *Lengyel* Gyula.

FŐVÁROSI ORFEUM KELETI ÉS RIFNER IGAZGATÓK
Ma és mindennap:
AZ ARANY MADÁR Harsányi bohózata
3 Balasio élő gummilabdák. Riedos idomított lunyai, Corvay zenebohóc, Kismets akrobatanők, Gyártás uj műsorral stb. Előadás kezdete 3/4 8 órakor.

Az Arbeiter-Zeitung a magyar proletárok uralmáról

„Legforróbb kivánságaink vannak velük"

Bécs, március 22.

(A Déli Hirlap tudósitójától.) Az *Arbeiter Zeitung* irja: *A magyar proletárok diktaturája hadüzenet az ententenak, valamint cseh-román és szerb vazallusainak.* Kérdés, rendelkezik-e a magyar proletárság fegyveres hatalommal, hogy szembeszálljon a cseh légiókkal és a román és szerb hadseregekkel? Vajjon a legtermékenyebb területeitől megfosztott ország tudja-e majd élelmezni városait az entente segitsége nélkül? *A diktatura merész lépés, amelyet csak a legvégső kétségbeesés diktálhatott. Bámuljuk magyar testvéreink bátorságát és ha ma a legszomorubb éhség miatt tehetetlenül, nem is segithetjük őket ellenségeinkkel szemben, ezért legforróbb kivánságaink mégis velük vannak, mert az az ügy, amelyért mindent megkockáztatnak, a mi ügyünk is.*

A csehek internálni akarják a felvidéki magyarságot

Pozsony, március 22.

(A Déli Hirlap tudósitójától.) Srobar dr. miniszter, az 1914. évi L. magyar törvénycikk 10-ik szakasza alapján a következő rendeletet bocsátotta ki:

A miniszternek a Tótföld közigazgatására kapott meghatalmazása alapján joga van hozzá, hogy mindazokat a személyeket, akiknek a tót terület valamely részén tartózkodása azt az aggodalmat keltheti, hogy az állam érdekeit vagy a közbiztonságot, a nyugalmat és közrendet veszélyezteti, *illetőségükre való tekintet nélkül kiutasithatja és a Tótföldnek más részén rendőri felügyelet alá helyezheti vagy internálhatja,* azokat az idegeneket pedig, akiknek illetőségi helye nincs a csehszlovák köztársaság területén, *eltoloncoltathatja abba az államba, amelyhez tartoznak.* Amidőn ezt a törvényes rendeletet kibocsájtom, fölszólitok minden polgárt, viselkedjék ugy, hogy magatartásával és cselekedeteivel ne veszélyeztesse a közbiztonságot, a nyugalmat és a forradalom eredményeit. Aki azt a gyanut kelti, hogy ilyen cselekedetekre képes, azt a körülmények szerint állandó lakóhelyén vagy a csehszlovák köztársaság más helyén rendőri felügyelet alá helyezik, komolyabb esetben pedig internálják.

Teljes anarchia Boszniában

Bécs, március 22.

(A Déli Hirlap tudósitójától.) A *Neues Wiener Tagblattnak* jelentik *Luganóból:* Szerajevóban, Bjelinában, Vlavenicában, Banjalukában és más városokban állandóan tiltakozó gyüléseket tartanak a szerbek ellen. A szerb csapatok fegyveresen lépnek fel, *ami a parasztokat ellenállásra ingerli. A távíró- és telefonvezetékeket elpusztitották.* Körülbelül egy hét óta teljes anarchia uralkodik egész Boszniában.

A szovjet-kormány zár alá vette a bankokat

(A Déli Hirlap tudósitójától.) A szovjet-kormány hivatalba lépésével egyidejüen megkezdődik az uj pénzügyi berendezkedés is abból a célból, hogy *a kommunizmusnak Oroszországban már gyakorlatilag kialakult közgazdasági szempontjai Magyarországon is életbe léptethetők legyenek.*

Ma reggel a fővárosi pénzintézetek és biztosító-társaságok vezetői azt az értesitést kapták, hogy *maradjanak távol vállalataik hivatalos helyiségeitől és lakásukon várják be a szovjet-kormány további intézkedéseit.* Egyidejüen magukat a vállalatokat, ezek ügyvitelét és főképpen pénzkezelését a szovjet-kormány közvetlen ellenőrzése alá vetették. A bankokban *bizottságok jelentek meg, amelyek a kormány utasitásának felmutatásával átvették az ügyek vitelének teljes ellenőrzését és a pénztárosokat felszólitották a pénztárkulcsok átadására.* Ez szabályos jegyzőkönyvek felvétele kiséretében meg is történt és *ezzel az ellenőrzés rendszere a pénzintézeti tisztviselők országos egyesületének kezéből közvetlenül a szovjetkormány kezébe ment át.* Mig a helyzet kialakul és az uj intézkedések teljesen életbeléptethetők lesznek, *zárva maradnak a pénzintézetek és összes fiókjaik.* Mindezekből önként következik, hogy a tőzsdét sem nyitják meg ma. Ezt a délelőtt folyamán a tőzsdetanács együttes ülése fogja kimondani.

Szervezkedik az olasz bolsevizmus is

Az olasz szocialisták szakitottak a nemzetközi szocialista irodával

A DÉLI HIRLAP tudósitójától Bécs, március 22.

A Neues Wiener Tagblattnak jelentik Luganóból: Olaszország szociáldemokrata pártjának vezetősége szerdán elhatározta az olasz szocialisták teljes szakitását a nemzetközi szocialista irodával és ilyenformán mindnzokkal az európai és amerikai szociáldemokrata pártokkal, amelyek a legutóbbi berni konferencián képviseltették magukat. Elhatározták, hogy uj forradalmi internacionálét alakitanak az orosz kommunisták felfogása alapján. A pártvezetőség tiz tagja közül hét a javaslat mellett szavazott és ennek elfogadása nem jelent egyebet, mint az olasz bolsevizmus szervezkedését.

Éjszakai élet a Magyar Szocialista Párt háza előtt

(A Déli Hirlap tudósitójától) A szociálista párt titkárságának az Erzsébet-körutra és Dob-utcára néző ablakai kora hajnalig világosak voltak. Mögöttük serényen folyt a munka Az egyik nagyteremben az egyesült pártok vezetőemberei folytattak tanácskozást: a legközelebbi jövő legsürgősebb teendőit beszélték meg és az egyes tárcákra jelöltek ki a népbiztosokat. A másik teremben ziláthaju munkásvezérek, egyszerre többen is, röpiratokat, felhivásokat, agitációs cédulákat diktáltak gépbe, a harmadik teremben pedig a szakszervezetek részéről megjelent elvtársaknak adták meg a kivánt felvilágositásokat.

Kint az utcán, a ház előtt rengeteg ember. Nagy zsivaj. Időnként kis csoportok képződnek, amelyek figyelemmel hallgatnak egy-egy rögtönzött szónoklatot *Lenin, Trockij, Marx* tanairól, a csütörtöki nap nagy jelentőségéről. Közben folytonosan hangzanak a *Kun Béla, Garbai* Sándor, a szovjetköztársaságot, a proletárdiktaturát és Lenint éltető, az imperialista és kapitalista uralmat abcugoló kiáltások.

A fegyveres matrózok őrizete alatt álló autók egész raja sorakozik a párttitkárság épülete előtt. A kaput bezárták, katonák állanak előtte őrt a szociáldemokrata párt két polgári meghizottjával. Aki nem igazolja magát kellően, visszautasitják. Tizenegy óráig csendes az utca. Ekkor azonban egyszerre csak tompa dörrenések hangzanak az Erzsébet-körut és Rákóczi-ut sarkáról. Boldog, ujjongó katonák sütötték el puskájukat — a proletárdiktatura üdvözlésére. A lövések zajára megjelenik az egyik kommunista vezér a párttitkárság ablakában, felemeli jobbkezét, annak jeléül, hogy beszélni akar. Pillanat alatt csend támad. Röviden szól a tömeghez:

— A szociáldemokrata párt és a kommunista párt vezető férfiai — ugymond — már órák óta tanácskozásokat folytatnak egymással, hogy megállapodjanak a legsürgősebb tennivalókban, amelyek a rend és nyugalom fentartása érdekében szükségesek. Kérlek benneteket, elvtársaim, *tartózkodjatok minden fosztogatástól, rendellenességtől, zavargástól, mert mindez csak ártharna a közös jó ügynek.* Mutassátok meg, hogy *feggelmezett proletárok vagytok és méltók arra,* hogy magatok vegyétek sorsotokat kezetekbe. Kérve kérlek benneteket, oszoljatok szét rend ben és térjetek nyugovóra. *Éljen a proletár diktatura! Éljen a szovjetköztársaság!*

Percekig visszhangozta az utca az éljenzést. A tömeg lassan oszolni kezd.

Most *Pogány* József hadügyi népbiztos, irattáskával a hóna alatt, elhagyja a tanácskozás termét és távozik a párttitkárság helyiségéből. Amikor autóba ül, a körülötte állók kalapjukat lengetve, éljenzik. Pontban tizenkét órakor ismét puskaropogás hallatszik. Eleinte csak egy-két lövés dördül el, majd valóságos sortüz kopog. A Dob-utca felől nagyobb csapat közeledik s Kun Bélát, a proletár-diktaturát és aszovjetköztársaságot élteti. A Körúton félkörbe állnak, a tisztek adott jelre kihuzzák kardjukat, a katonák pedig *Éljen a szovjetköztársaság!* kiáltással az ég felé irányitva, elsütik fegyverciket. A szük házsorokon visszhangzik a puskaropogás. Az ablakok megreccsennek, sok ablaktábla csörömpölve zuzódik össze. Az utcasarkon egyszerre többen kiadják a jelszót:

Elég! Tartogassuk lövőszereinket inkább a román, szerb és cseh imperialisták számára! A katonák ezután zárt sorokban elindulnak az Erzsébet-köruton felfelé. A Wesselényi-utcán befordulnak és mennek le a Károly-körutig. Közben az egyes rendőrőrszobák előtt több lövés dördül el. A járókelők ijedten huzódnak a házak kapuiba, a katonák észreveszik őket, egy-egy tréfás megjegyzést tesznek, de nem bántanak senkit. Éjjel félegy órakor már csendes a párttitkárság környéke.

Szilágyi Dezső

Az uralkodóház bünei

Renner kancellár az eckartsaui eseményekről

Bécs, március 22.

(A Déli Hirlap tudósitójától.) Renner államkancellár a sajtó képviselői előtt nyilatkozott az ackartsaui eseményekről s a többi közt a következőket mondotta:

— Lehetetlen állapot, hogy a volt császár, ha szerény udvartartást vezet is, *felségnek* cimezteti magát és ezzel a magatartásával *a közbékét zavarja.* Nem egyedül a volt császár személyéről van szó, hanem *az egész uralkodóházról, amelyet a katasztrófáért a felelősség javarésze terhel* s amely nemzeti határháborukat hagyott ránk örökül. *Az uralkodóház sok tagja katonai téren sulyos bűnöket követett el vagy pedig közönséges hadiszállitási üzletekkel és pénzügyletekkel hivta ki a közvélemény kritikáját.* A polgárság vagyonunk összeomlása folytán sulyos károkat szenvedett. A munkásság jogaiban látta magát veszélyeztetve s a tisztek és hivatalnokok joggal kivánhatják, hogy *az uralkodóház eljárása megtorlás nélkül ne maradjon.*

A bizonytalanságot szorult gazdasági helyzetünk okozza. Az eckartsaui udvartartás rendeleteinkbe ütközik. Nem kényszeritheljük rá egyesekre a kenyérjegyet, a hustalan heteket és a fütetlen szobákat, amikor *mások ellenőrzés nélkül maradnak.* A köztársaság csak egyenlő polgárokat ismer. *Senki sem kivánhatja tőlünk, hogy egyes családok részére külön rendőrséget tartsunk fenn. A köztársaság csak a nép felségét ismeri el, csak a törvény felségét, de nem ismerheti el egyes személyek felségét.* Hogy a volt császárt trónvesztetlnek fogjuk-e nyilvánitani, az a nemzetgyülésre tartozik. A kormány az egész ügyet mindenesetre a nemzetgyülés elé terjeszti.

Angliában kikerülhetetlen az általános sztrájk

Berlin, március 22.

A *B. Z. am Mittag* jelenti Amsterdamból: Londoni birek szerint *Angliában kikerülhetetlen az általános sztrájk, ha a kormány nem teljesiti a munkásság követeléseit, Anglia komoly veszedelmek előtt áll és csak a gyors béke hozhatná meg a probléma megoldását.*

Őszinte, becsületes, komoly, értékes, elfogulatlan
AZ EMBER
Göndör Ferencz hetilapja.
Minden lapelárusitónál kapható. Kiadóhivatal Izabella-u. 66.
Az ára 1 korona

STERNBERG

Rákóczi-ut 60 saját palotájában

LAKÁSRA MEGYEK
viselt férfi ruhát, fehérneműt venni
Fischbein, Váczi-körut 46. Telefon 36-57 v. 144-01

Rendeljük meg szükségleteinket
„CORDELIN" szőlőkötöző papirspárgában
Legjobb! Legolcsóbb! Azonnal szállitható!
Tiszta svéd nátron cellulose
Vasuti forgalom ezen minőségre szabad!
Kapható: Cordelinwerke G. m. b. H. magyarországi eladási irodája Budapest V., Zoltán-u. 10 Telefon: 119—18. Sürgönycim: Cordelinwerke Zoltán-utca 10.

Átforditom öltönyét divatosan elkészitve. Kivánatra szabászomat házhoz küldöm. Klein, Podmaniczky-u. 11. I. em.

MAGYAR AUTOMOBILMŰVEK
VI, Forgách-utca 22-24.
Telefon: 67—57. szám.
200 autós garage elvállal gépkocsi garageirozást, motorjavitásokat, fényezést, kárpitozást stb. Autófuvarozás luxus és teherkocsikkal
A szokotlnál tényegesen mérsékeltebb árak!

Sarok-palotámat,
Buda legszebb részén, 4 szobás uritalásommal, május 1-re vagy Pest legforgalmasabb terén, sarokházzal csupán 2 éves szerződéssel, más vállalkozás miatt azonnal eladom. „Nagykereskedő" jeligére kiadóba.

TEHERFUVAROZÁST
minden czéra berendezett teherautókkal és pótkocsikkal helyben és vidékre mérsékelt árban vállal a
Magyar Autó Teherfuvarozási részv.-tár Budapest, Király-u. 11. (Király-garage
Ugyanott személyautók is bérbeadatnak. Telefonszám: 107—84, 165—93 és 147—33.

Perzsa-szőnyegeket veszek! Sternberg, Budapest, VII. ker., Dob-utca 24. Telefon 119—09.

DR. FÜREDI féle rendelő férfi- és női betegeknek
Rákóczi-ut 32. sz. Rendelés reggel 9-től este 7-ig.

Ondulátor
elégtelen szőrszálanként
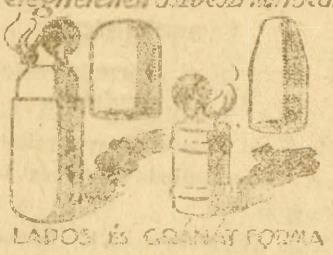
LAPOS ÉS GÖMBÖLY FORMA
PRIMA FINOM KIVITEL
CSAKIS MAGYAR TERMÉK ELADÓRÉSZÉRE
BEDMANN FIVÉRE
DIVATÁRUCIKKEK GYÁRA
Budapest, V. Arany János-u. 34.
KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET

Az átalakulás történelmi mozzanatai

Az utolsó három nap eseményei drámai gyorsasággal, a sorstragédiák feltartóztathatatlanságával rohantak a szükségszerü beteljesülés, a proletárdiktatura felé. Ez a vég azonban nem az összeomlást, hanem a kibontakozást jelenti, az egyetlen lehetőséget, amely Magyarország számára megmaradt, ha csak önként le nem akart mondani az élethez való jogáról. El kellett következni a politikai forradalom után ennek a gazdasági, társadalmi forradalomnak, amelynek belső, feszitő erői adva voltak a multban s amelyet most kirobbanáshoz segitett az entente imperialista vaksága és mohósága.

Március 20-án délelőtt 10 órakor megjelent *Vix* alezredes *Károlyi* Mihály ideiglenes köztársasági elnöknél s átadta neki de Lobit tábornok jegyzékét a békekonferencia határozatáról, amely szerint a régi demarkációs vonalak végleges politikai határoknak jelöltetnek meg, ujabb demarkációs vonalak kitüzésével. Ez a jegyzék — amely egyet jelent Magyarország gazdasági megfojtásával — ultimátumszerüen 18 órai időt jelölt meg a válaszadásra, illetve a jegyzék elfogadására.

Még aznap este 5 órakor minisztertanács ült össze, amely kimondta hogy a francia jegyzék követelései elfogadhatatlanok s egyben a kormány tagjai egyhanguan elhatározták lemondásukat. *Károlyi* a kormány lemondását elfogadta.

Március 21-én délután hat órakor dr. *Podmaniczky* Tibor követségi tanácsos átnyujtotta *Vix* alezredesnek a magyar népkormány elutasitó válaszjegyzékét, amelyben *Károlyi* tudatja, hogy „a kormány nincs abban a helyzetben, hogy tudomásul vehesse a békekonferencia határozatát s hogy közremüködjék annak végrehajtásában." Ezzel egyidejüleg Károlyi kiáltványt intézett az ország népéhez, amelyben bejelenti lemondását a köztársaság elnökségéről s átadja a hatalmat Magyarország népei proletáriátusának.

Aznap este a munkástanács döntő ülése pedig *egységesen* foglalt állást az uj helyzettel szemben, viharos lelkesedéssel mondta ki a béke megkötését a kommunisták magyarországi pártjával s a proletáriátus diktaturájának életbeléptetését. Magyarország tegnap óta szovjet-köztársaság, amelynek sorsát ezentul forradalmi kormányzótanács intézi, *Garbai* Sándor elnökkel az élén.

Hogy folyt le a Munkástanács történelmi ülése?

(A Déli Hirlap tudósitójától) Tegnap délután a minisztertanács végével minden élet elköltözött a miniszterelnökségi palotából és minden figyelem az uj városháza felé fordult, ahová hét órára hivták össze a *Munkástanácsot*, hogy döntsön az uj államforma és a követendő külpolitika sorsdöntő kérdésében.

Hallatlan izgalom és a rendkivüli eseményeket jellemző ideges nyugtalanság vibrált a teremben. A padokban az elhájasodott városatyák helyén katonák, munkásemberek és proletárasszonyok ülnek szorosan egymás mellett. A karzatok zsufolva, megfeszitett idegekkel várják az ülés megnyitását.

Nyolc órakor *Preusz* Mór bejelenti, hogy világraszóló határozathozatal előtt áll a Munkástanács. Az alig néhány szavas elnöki megnyitó után *Garbai* Sándor emelkedett szólásra és tömör, nagyszerü lendülettel előadott beszédében ismertette a kormányválság történetét. Mikor a jövő feladatairól és a követendő politikáról beszélt és elmondta, hogy a proletárságnak kell kezében venni sorsának intézését és hogy a magyarországi proletáriátusnak testvéri szövetségre kell lépni az orosz szovjetkormánynyal, oly határtalan lelkesedés, tomboló, orkánszerü taps szakitotta félbe a szónok beszédét, hogy *már nyilvánvaló volt, hogy a határozati javaslatot, amely kimondja a magyarországi szociáldemokrata párt és a kommunisták magyarországi pártjának egyesülését és hogy ez az egyesült Magyarországi Szocialista Párt a proletáriátus nevében átveszi az egész hatalmat, egyhangulag fogják elfogadni.*

Pogány József ezután bejelentette, hogy ugyanezt a határozati javaslatot a Katonatanács is elfogadta, majd *Bolgár* Elek és *Bokányi* Dezső mondottak még beszédeket. Bokányi hatalmas beszélében rámutatott arra, hogy *kétségtelen, hogy az a nagyszerü fegyelem, amelyben a magyarországi szociáldemokrata párt nevelkedett, mind a mi javunkra fogja eldönteni a harcot, amelyet az imperialisták ellen inditunk.* Kifejtette, hogy ez az elfogadott határozat a proletáriátus legnagyobb s legszentebb érdeke és az elhatározást cselekedetekkel és döntő tettekkel fogják igazolni.

Bokányi beszéde után mindenki felállt helyéről, egészen átszellemült áhitat ült az arcokra és ezer torokból felharsant a szocialista induló.

A históriai nap történetének utolsó fejezete a szociáldemokrata párt titkárságának Erzsébet-köruti helyiségében játszódott le, ahol az éjszaka folyamán kinevezték a népbiztosokat.

A forradalmi kormány utolsó minisztertanácsa

Délután négytől este hétig a miniszterelnökségen

(A Déli Hirlap tudósitójától.) Csütörtökön a nyomdászsztrájk kezdetének napján utoljára a Déli Hirlap néhány példányszáma jelent meg. *Ekkor már jeleztük, hogy a polgári miniszterek kiválnak a kormányból és teljesen átadják a teret egy szocialista kormánynak.* Mikor csütörtökön ez a tudósitás megjelent, még nem lehetett sejteni sem, hogy az események oly villámgyorsan következnek be. A válság tulajdonképpen csütörtökön délben vált akuttá, amikor *Vix* alezredes a szövetséges misszió tagjainak élén megjelent a Várban *Károlyi* Mihály köztársasági elnöknél és átnyujtotta de *Lobit* tábornoknak jegyzékét. *Ekkor már nyilvánvaló volt, hogy az a politika, amely az entente belátására és a wilsoni elvek győzelmére volt alapitva, tarthatatlanná vált.* A csütörtök délután tartott minisztertanácson teljes egyhangusággal jutott kifejezésre az a nézet, hogy Magyarország forradalmi kormányát nem terhelheti semmi felelősség azért, ami történni fog. A kormány elment a türés legvégső határáig. Mindinkább kialakult azonban az a meggyőződés, hogy az ország megmentését és felszabadulását, megélhetésének és fejlődésének biztositását *más külpolitikai plattform alapján kell keresni.* A csütörtök délutáni minisztertanácson ezért elhatározta a kormány, hogy en bloc lemond és a szociáldemokrata párt kezébe teszi a hatalmat.

Mialatt a miniszterek tanácskozása folyt, a városban — bár nem volt ujság — csaknem mindenütt ismerték a történteket. Ismerték Vix alezredes jegyzékének tartalmát, amely *mindenütt a leghallatlanabb felháborodást keltette.* Kávéházakban, klubokban, csoportokba verődve tárgyalták az emberek a legujabb eseményeket. Az éjjeli órákban már tudták a kormány lemondásáról is, sőt sokan már össze is állitották az uj szocialista minisztérium névsorát. A csütörtökről péntekre virradó éjszaka még jobban megérlelte a helyzetet, amely a tegnap esti órákban a proletárdiktatura gyönyörü diadalára vezetett.

Pénteken délután négy órakor ült össze az utolsó minisztertanács. A polgári miniszterek már négy óra előtt együtt voltak és a tanácskozóteremben megjelent Károlyi Mihály is és konferált a miniszterekkel. Valamivel később, félöt óra tájban jöttek a szocialista miniszterek, mire megkezdődött a minisztertanács.

Elsősorban *Berinkey* Dénes miniszterelnök olvasta fel a Vyx alezredesnek adandó válasz szövegét, amelyet ő fogalmazott meg. Ehhez többen hozzászóltak, némely lényegtelen pontját módositották és azután ujra legépeltették a történelmi nevezetességü választ. Mikor ezzel elkészültek, bekérették dr. *Podmaniczky* Tibor követségi tanácsost, átadták neki a válaszjegyzéket, és megbizták, hogy azonnal juttassa Vix alezredeshez. Podmaniczky háromnegyedhatkor elvitte a jegyzéket Vixnek az Andrássy-ut 114. számu villában lévő lakására.

Negyedhétkor a követségi tanácsos azzal a jelentéssel tért vissza, hogy megbizatásának eleget tett, a francia alezredesnek átadta a jegyzéket, aki elolvasta és tudomásul vette.

A minisztertanács ezután a likvidálással járó ügyeket intézte el, majd *Szende* Pál pénzügyminiszter megfogalmazta a kormány lemondási okiratát, melyet sorban aláirtak. Hét órakor ért véget az utolsó minisztertanács.

Barabás Loránd

A kommunista vezérek szabadonbocsátása

Váry főügyészt megéljenezték a munkásvezérek

(A Déli Hirlap tudósitójától) Tegnap este hét órakor a miniszterelnök utasitására *Váry* Albert főügyész, az államügyészség vezetője, sürgős inditványnyal fordult a törvényszékhez. Azt kérte *Székely* vizsgálóbirótól, hogy *a letartóztatott harmincnyolc kommunistát, továbbá a leszerelt altisztek hat vezetőjét és még három foglyot, akik a népszinház-utcai zavargások kapcsán kerültek be a fogházba, azonnal helyezze szabadlábra. A vizsgálóbiró ezt nyomban elrendelte.* *Váry* főügyész, amikor a szabadlábrabocsátásról jelentést ment tenni a miniszterelnöknek, ujabb utasitást kapott. Ezt *Mór* Pál dr. városparancsnok küldte és ugyancsak a szabadlábrahelyezést kivánta. A főügyész kijelentette, hogy ez már megtörtént. Ezután kocsiba ült és a gyüjtőfogházba hajtatott, ahol kijelentette, hogy *a törvényes formák közt óhajtja a szabadlábrabocsátást elrendelni.* Összegyüjtötte a kommunistákat, akik nagy nyugalommal fogadták a birói határozat felolvasását s *megéljenezték őket.* Ezután *Kún* Béla mondott néhány szót, majd autóba ültek és eltávoztak.

Este tiz óra volt, amikor Váry Albert főügyész visszaérkezett az alkotmány-utcai törvényszékre, ahová szuronyos katonák kisérték. Ott nagy csoport volt már, amely azt követelte, hogy a foglyokat bocsássák szabadon. A főügyész felvilágositotta a tömeget arról, hogy az uj rendnek nem érdeke, hogy a csalók, gyilkosok és árdrágitók kiszabaduljanak. *Ezt a közönség be is látta és csöndben eltávozott a fogházból.*

Az ünnepies felvilágositás után humoros jelenet is játszódott le. Az egyik cellából kiszabadult egy *Eisikovics* nevü fogoly. A főügyész megpillantotta és utána kiáltott:

— Eisikovics, hova megy?

A fogoly ránézett a főügyészre és azt válaszolta:

— *Hát tehetek én arról, hogy kitessékelnek a fogházból?* — mondta és nyugodtan visszament a cellába.

Éjjel 11 órakor már a legnagyobb csönd uralkodott az Alkotmány-utcában.

Teherautomobil
azonnal szállitható
Bárdi rt
Lehel-utca 25. szám

FÜRDŐBERENDEZÉSEK JAVITÁSA
Pogány, Budapest, VIII, Rökk Szilárd-utca 30. szám. Telefon: József 1—48.

Az összes márkákat tulszárnyalja a Stella-sütőpor
Bpest, VII, Rottenbiller-u. 46.

PLATINÁT bármely alakban készpénz ellenében legmagasabb árban vásárol Dr. VEIT ALBERT szaküzlete, Budapest, VII, Wesselényi-utca 32. szám

Nagy vállalat keres szakembert
megbizható [illegible] vagy nőt, ki az épület és irodahelyiségek [illegible] a takaritási és tisztántartási munkát vezetné, [illegible] éves koru [illegible] gyakorlattal rendelkező [illegible] ajánlataikat bizonyitvány másolatokkal és referenciákkal ellátva, a fizetési igény megjelölésével „Tisztaság" jeligére alatt juttassák el Leopold Cornél hirdető irodájába VI, Teréz-körut 3.

HIREK

A DÉLI HIRLAP TELEFONSZÁMAI:
Felelős szerkesztő: József 64—46.
Szerkesztőség: József 64—47, 64—48, 64—49, 63—50, 63—52.
Kiadóhivatali igazgató: József 63—51.
Kiadóhivatal: József 64—50.
Interurban: b 129.

— **Vörös Ujság.** Mikor először megjelent a pesti utcán, az emberek megállottak s ugy vették, mint valami furcsa érdekességet, kuriózumot. *„Vörös ujság, vörös!“* kiáltotta a körut sarkán a rikkancs, később már csak annyit kiáltott, hogy *vörös!* — és az emberek megvették az egész készletet, az első példánytól az utolsóig. Az uj ujság hangja éles volt, mint a beretva éle, friss és merész, az olvasó töprengve merengett a cikkei fölött. *Világ proletárjai egyesüljetek!* ez volt a homlokán, egy isteni küldetés insignumaként. Senki sem tudta, hol nyomják, kik szerkesztik az uj világ ujságját, csak azt tudta mindenki, hogy megjelenik, még pedig az óramü pontosságával; aztán jött az üldöztetés. *Szerkesztőit elfogták, papirját lefoglalták, nyomdáját kikutatták és lepecsételték.* Jöttek uj szerkesztők, került uj papir, ma reggelre virradóra pedig, a magyar szovjet-köztársaság első hajnalán, a főváros egyik legnagyobb nyomdájából, az *Ujságüzem*-éből került ki büszkén, most már nem bujkálva és nem titkolódzva, a *Vörös Ujság.* Homlokán közli a *magyar szocialista párt* felhivását a következőkben:

Vasárnap délután 3 órakor a Magyarországi Szocialista Párt az Országház-téren nagy nyilvános ülést tart.

Forradalmi proletár-kormányunk van, forradalmi proletár-rend legyen.

A kisajátitás a proletár-kormány feladata, egyéni kisajátitásnak proletárállamban helye nincs.

Éljen a forradalmi proletariátus hatalma! Éljen a proletárdiktatura!

— **Az igazságügyi népbiztos helyettese.** Tegnap délután fél öt órára *Láday* István igazságügyminiszteri miniszteri tanácsos, a börtönök főfelügyelője, a törvényszék esküdtszéki termébe előadásra hivta össze a közalkalmazottakat. Láday az uj rendről tartott előadást és kijelentette, hogy *ő már nem tekinti magát miniszteri tanácsosnak, hanem egyszerüen minden közalkalmazott kartársának.* Az előadás, amelynek nagy sikere volt, délután hat óra tájban végződött és éjjel a munkástanács már kinevezte Ládayt az igazságügyi népbiztos helyettesének.

— **Szocialista diákok gyülése.** A szocialista diákok szervezete közli, hogy ma dlután öt órakor a régi képviselőházba és holnap délelőtt tiz órakor a Muzeumkertbe hirdetett gyülést, illetve felvonulást megtartják.

— **A cseh megszállott terület magyar vasutasai.** Pozsonyból jelentik: A magyar vasutasok ugyszólván az egész Felvidéken megtagadták olyan eskü vagy fogadalom letételét, amely a cseh-szlovák impérium határainak végleges jellegü elismerését tartalmazta volna. Most aztán a csehek, akiket saját vasutasaik mozgalmai is forgalmi zavarokkal fenyegetnek, hajlandók beérni olyan nyilatkozattal is, mely a vasutasok állampolgári hovátartozását, illetve *a végleges politikai határ kérdését a békekötésig függőben tartja.* A vasutasok megbizottai tegnap Budapestre érkeztek abból a célból, hogy ebben az ügyben a magyar kormánytól további utasitást kérjenek.

— **Az ujságirók klubjában egy detektiv bejelentette a rendőrség csatlakozását a proletár-uralomhoz.** Pénteken este tiz óra tájban megjelent az Otthon Irók és Hirlapirók Körének helyiségében fegyveres katonák kiséretében *Kenéz* Ferenc, az államrendőrség karhatalmi kiküldöttje, hogy az egybegyült ujságirókkal közölje az államrendőrségi karhatalom csatlakozását a szovjetköztársasághoz. A nagyteremben rendkivül számosan egybegyült ujságirók félkörben felállottak, Kenéz egy székre áll és beszédbe kezd.

— Ma délután — ugymond — *az államrendőrség karhatalmi testülete csatlakozott a szociáldemokrata párttal egyetemben a kommunista párthoz, illetőleg az egyesült magyar szocialista párthoz.* Azért jöttem ide, hogy tudomására hozzam ezt az uraknak és kérjük ujságiró-elvtársaink legőszintébb, legmelegebb és legtestvériesebb támogatását. *Az igazi proletárság nem akar és nem is fog rabolni, gyilkolni, fosztogatni. Az öntudatos proletárság ugy a szellemi, mint a fizikai proletariátus érdekében akar dolgozni.* Kérem ujságiró-elvtársaimat, akik az ország közvéleményének irányitói, dolgozzanak azon, hogy a proletár diktatura a legszebb, legeredményesebb, legboldogabb jövőt hozza meg a sokat szenvedett népnek. Éljen a proletár diktatura! Éljen a szovjetköztársaság!

Kenézt *harsányan megéljenezték* az ujságirók.

— **A vasárnapi sportesemények.** Három elsőosztályu bajnoki erőpróba szerepel a vasárnap programmján. A Hungária-körúti pályán a *Magyar Testgyakorlók Köre* és a *Budapesti Torna Club,* valamint a *Vasmunkások* és a *III. kerületi TVE. mérkőznek.* Az Üllőiúti pályán a *Ferencvárosi Torna Club* a *„33„ Football Clubbal* találkozik. Atlethikában egyetlen esemény a Ferencvárosi Torna Club mezei futó versenye az Üllői-uti vámnál. A kezdők és haladók részére kiirt versenynek 10 órakor van a startja.

— **Vilmos császár pénzt kért a német kormánytól.** *Hágából* jelentik: Vilmos excsászár az utóbbi időben anyagi zavarokkal küzdött s kénytelen volt hollandiai házigazdájától negyvenezer hollandus forintot elfogadni. Az *excsászár türhetetlennek tartja magára nézve ezt a lealázó helyzetet és ezért arra szánta rá magát, hogy a német kormánytól pénzt kérjen.* A kormány vizsgálatot rendelt el annak a megállapitására, hogy a császár vagyonának, mely része valóban az övé és mi illeti belőle az államot. A vizsgálat megállapitotta, hogy *a volt uralkodónak jogos igénye van 75 millió márkára, a kormány azonban azt határozta, hogy egyelőre legfeljebb 600.000 márkát bocsát rendelkezésére.*

— **Délutáni előadások.** A Király-szinházban vasárnap délután fél három órakor mérsékelt helyárakkal a népszerü *Pillangó főhadnagy* kerül szinre, mig estenként a százötvenedik előadás felé közeledő nagysikerü *Gróf Rinaldót* adják. — A Magyar Szinházban szombaton félhárom órakor rendkivül olcsó helyárakkal vizsgaelőadás lesz. A Rákosi Szidi szinésziskolájának növendékei előadják a *Kis lordot.* Vasárnap délután félhárom órakor mérsékelt hályárakkal Gábor Andor rendkivül mulatságos vigjátékát, a *Majd a Vicát* adják. Minden este a példátlan sikerü *Szókimondó asszonyság* van müsorra tüzve.

— **Biró Lajos — Flers és Caillavet** vidám darabjai, a *Francia négyes* és *A négyszög* egyaránt a leginomabb elmésség rég nélkülözött szellemi táplálékát nyujtják a *Belvárosi Szinház* válaszlékos közönségének.

— **Ave Mária-est** március 25. ½4-kor a Vigadóban. Jegyek Rózsavölgyinél.

— **Vége a nyomdászsztrájknak.** A budapesti nyomdai munkások e hó 21-én, pénteken beszüntették a munkát, mert a munkáltatók nem teljesitették követeléseiket. Emiatt a lapok nem jelenhettek meg. Közben a munkaadók teljesitették a munkások követeléseit. A megállapodás értelmében a szakmunkások minimális bére heti 260 korona, a segédmunkásoké heti 168 korona és a munkásnőké heti 148 korona. A különóra dija és a számolási alap ára ennek megfelelően emelkedik. A munkaidő hétfőtől kezdve naponkint a déli szünet betartásával nyolc óra, de a felmondási tilalom továbbra is érvényben marad.

— **A románok háromszáz magyar postást elmozdítottak állásukból.** *Kolozsvárról* jelentik: A román kormányzótanács az erdélyi posta- és távíró hivatalnokai közül háromszázat elmozditott állásukból, mert nem tették le a hüségeskiit. Az elmozditott tisztviselők helyére kétszáz Romániából hozott román postást állitottak.

— **Kommunizálták a Köztársasági Ujságot.** A *Köztársasági Ujság* nyomdai személyzete az éjszaka elhatározta a lap kommunizálását és felszólitotta a lap szerkesztőségét, hogy a nyomdaszemélyzettel együtt vegye a lapot birtokba. A szerkesztőség az éjjel hosszas tanácskozás után hozzájárult a nyomdai személyzet határozatához; ezek szerint a *Köztársasági Ujság* ma már a szerkesztőség és a nyomdászok tulajdona.

— **Zaka Lajos temetése.** A nyomdászok elhunyt vezérét, *Zaka* Lajost, impozáns módon temették el. A nyomdászok nagy tömegben vonultak ki a kerepesi-uti temetőbe, hogy megadják az elhunytnak a végtisztességet. A dalárda éneke után *Preusz* Mór, a *Typografia* szerkesztője, bucsuztatta el, a nyomdai munkásnők nevében pedig *Schmidtmayer* Vilma. A vidéki nyomdai munkások megbizásából *Szabó* Kálmán és a nyomdai segédmunkások megbizásából *Seress* Gyula mondott bucsuztatót a sirnál.

— **Cseh merénylet a salgótarjáni magyar bányamunkások ellen.** *Salgótarjánból* jelentik: A salgótarjánvidéki szénbányászok, akiknek családjai megszállt területen vannak, két nap előtt fölszólitást kaptak, hogy okvetlenül személyesen jelenjenek meg pénzük lebélyegzése céljából az illetékes cseh-szlovák hatóságok előtt. Ez meg is történt és a bányászok köréből mintegy félmillió korona értékü bankjegyet vittek be Losoncra lebélyegeztetés céljából. A gyanutlanul megjelent szénbányászokat ekkor az a meglepetés érte, hogy *foglyoknak nyilvánitották őket és a legközelebbi vonattal elszállitottaák a karvini szénterületre.* E népjogellenes merénylet hatása folytán mindaddig, mig a munkások létszámát ujból kellőképpen növelni lehet, *napi százhusz vaggonnal fog csökkenni Salgótarján széntermelése.*

— **Egy kolozsvári bankigazgató letartóztatása.** *Kolozsvárról* jelentik: A nagyszebeni román kormányzótanács letartóztatta *Lendvai* Emilt, az Erdélyi Bank r.-t. vezérigazgatóját. Az ellene a vád, hogy esténként *a magyarok összejöveteleket tartottak nála.* A kormányzótanács kijelentette, hogy ezentul a legszigorubb megtorlással fog élni a kolozsvári magyar pénzintézetekkel szemben, ha a román kormányzat ellen agitálnak, vagy ilyen agitációt pénzzel támogatnak. A kolozsvári katonai parancsnokság több bankban tartott házkutatást.

— **A Madách-Szinház.** Karinthy: *Holnap reggel*-nek 15-ik előadását is telt ház meleg elismerésével adózó közönsége nézte végig. Az e heti esti és a vasárnap délutáni előadásokra még csekély számu jegy a Madách-Szinház jegypénztáránál és a jegyirodákban kapható.

Minden este
„Holnap reggel“
a Madách-szinházban

NEMZETI („ROYAL“) ORFEUM
VII. KER., ERZSÉBET-KÖRUT 31.
Ma 2 előadás délután ¼3 és este ¾6-kor BEPPO és a pompás uj müsor.

Nagymező-u. 22–24 szám. TÉLI KERT Jardin d'Hiver Telef. 167—25
A márciusi csodaműsor. Elsőrendü artistaszámok
Hol voltál Flórián?
a szezon legmulatságosabb operettje. Kezd. ½6-kor

REVÜ-SZINHÁZ a KRISTÁLYPALOTÁBAN Szerecsen-u. 35. Tel. 120-77
Szőke Szakáll tel[illegible] ¾6-kor: Nem akarok katonát [illegible]. Szenzációs aktuális revü. A revü keretében fellépnek Singer hegedümüvész, Darmora kigyobüvölő, Ch. Torbay humoros árnyképek mestere. Vasárnap 2 előadás, d. u. ½3 és este ¾6-kor

ÉKSZEREK ARANY KÁROLY BUDAPEST [illegible] U. 15

A félszüzek
Marcel Prévost regénye 4 felvonásb. Azonkivül
Robert Warwick
a legnépszerübb amerikai-filmmüvész reprifellépése
Az acélkirály
c. dráma cimszerepében. Bemutatásra kerül a
Royal-Apolló-
ban. Előadások 3, 5 és 7 órakor.

ÖNGYUJTÓK
finomabb és olcsóbb kivitelben, továbbá tüzkő, bél stb. kapható minden mennyiségben csak viszonteladók részére.
Schweitzer Józsefés Fia cég nagykereskedésében, Tőzsde-palota Nádor-u. sarok

CZIPŐFŰZŐT
viszontelárusitóknak legolcsóbban ajánl Kereskedelmi ügynökség, V., Tisza-utca

Legmagasabb árt
fizetek használt férfiruhák, fehérnemüekért: Balzsam, Telefon: 77–32. Gyulai Pál utca 8. I. emelet 19., Rókus kórház mellett

MÜBUTOR
kizárólag elsőrendü! Lapides Mór és Fia asztalosárugyár, Bpest, Rózsa-u.

Néhány válogatott szép
perzsaszőnyeg
eladó. Megtekinthető holnap: VI. Kmetty-u. 19. földsz. 1.

MINDEN TAKARÉKOS KERESKEDŐ
„PINUS“
erőcsomagoló-papirt használjon. Svéd nátroncellulozéból gyártja az „Oest. Kraftpapier G. m. b. H. Wien. Minden nagyságban azonnal szállitható Megyei képviselők keressenek! Kapható a Cordelinwerk G. m. b. H. magyarországi [illegible] irodájában, Budapest, V. ker., Zoltán-utca Telefon 119-18. Sürgönycim: „Cordelinwerk Budapest, Zoltán-utca 10. sz.

Dr. Mitzger specialista [illegible] férfi női betegségek gyógyitására
Budapest, József-körut 3.

Vidéki teherautófuvarozás
Farkas Richard és Hochenberg szállitó cég Budapest, VI, Gr. Zichy Jenő-utca
elvállalja saját automobiljaival mindennemü áruk szállitását és fuvarozását Budapestről vidékre és vidékről Budapestre, megbizható kisérettel a legelőnyösebb díjtételek mellett. Pontos, lelkiismeretes és gyors elintézés. Telefon: 182-[illegible]

— **A Palatinus házainak segédházfelügyelői sztrájkba léptek.** A pozsonyi-uti Palatinucs-házak segédházfelügyelői, számszerint, huszonnyolcan, sztrájkba léptek, mert a házak tisztántartásához szükséges eszközöket nem kapták meg. A sztrájkolók két házfelügyelőnek azonnali eltávolitását és a lakbérek két százalékát is követelik. A segédházfelügyelők és alkalmi munkások országos szervezete a Pozsonyi-ut 4. számu házba költözködött s itt áll tagjai rendelkezésére.

— **A Pesti Izraelita Hitközség szocialista adófizető tagjai** holnap, vasárnap délelőtt tiz órakor gyülést tartanak a Kertész-utca 30. szám alatt lévő felső kereskedelmi iskola tornatermében.

— **A szénnagykereskedő milliókat keres, tisztviselője szenet lapátol.** Nemcsak idehaza, de messze országokban is hire van a budapesti *Stiaszny Testvérek* céngek. Tulajdonosai már a háboru előtt is milliomosok voltak, a háboru alatt pedig festéknagykereskedésükkel még ujabb milliókat szereztek. Egyébként Stiasznyék *cseh származásuak* s ha mint kereskedőket különben nem is érheti semmi gáncs, cseh voltukat csak azért emlitjük, mert — állitólag — a *magyar állampolgárságot maig sem szerezték meg*, noha évek hosszu sora óta élnek Budapesten.

Ezeknek az elmondására az a tárgyalás ad alkalmat, amely a Munkaügyi biróság előtt dr. *Nászay* táblai biró hivatalszobájában ma folyt le. Az alperes *Stiaszny* volt, az ellenefe egy fiatal főhadnagy, *Sas* Adolf, aki a háboru előtt 300 korona havi fizetés, 18 korona napidij és 1% jutalék ellenében utazója volt a cégnek. Mindjárt a mozgósitáskor Sasnak be kellett vonulnia és *négy évet töltött a harctéren*. Ezalatt a családja, felesége és két gyermeke a cégtől négy részletben összesen 1100 korona segélyt kapott. Stiasznyék, az uj törvény rendelkezésének engedve, a leszerelés után visszavették ugyan Sast, ám *mindjárt éltek a felmondás jogával is*, erre az *időre pedig havi 725 korona* fizetést ajánltak fel neki. Napidijtól, percenttől elesett az utazó, mert nem is utaztatta a cég, hanem azt mondta, nézzen más állás után. Sas kijelentette, hogy a fölajánlt fizetésből családjával együtt megélni nem tud, azért fordult hát a Munkaügyi birósághoz, hogy ez tegyen igazságot, illetve végezze a bérmegállapitást.

A mai tárgyaláson az Utazók Egyesületének ügyésze, dr. *Radványi* Manó rámutatott arra, hogy már a 725 koronás fizetés sem felel meg a viszonyoknak, különösen akkor, ha ügyfele az állásával járt egyéb jövedelmeitől elesik. Nem bánhat pedig igy el alkalmazottjával különösen az a főnök, ki a háboru alatt idehaza volt és milliókat szerzett, mialatt az alkalmazott négy borzalmas évet töltött a lövészárokban. Stiasznyék ügyvédje arra alapitotta a védekezést, hogy a háboruban a főnökök is vesztettek sokat.

— De Stiaszny ur nem! — vágott közbe Sas.

Nászay elnök: Tudná bizonyitani, hogy sokat keresett?

— Ez közismert dolog. Nagy szállitásai voltak.

Maga Stiaszny sem tiltakozott ez ellen, mire az elnök megkérdezte *Sas* főhadnagyot, mit kiván még előadni.

— Én, tek. biróság, oda voltam az egész idő alatt a harctéren s *a családom éhezett évekig*, de ezt nem láttam. Megjöttem négy év után, ekkor már látnom is kellett, hogy a gyermekeim éheznek . . . Ezt nem nézhetem tétlenül és *főhadnagyi létemre elmentem szenet lapátolni napi 25 koronáért*. Ma is ennyi a Fejmunkásoknál a napibérem, de már könnyebb munkát . . .

— Elég! szakitotta félbe az elnök és visszavonult birótársaival, a két ülnökkel tanácskozni.

Az itéletet hamarosan meghozták. A Munkaügyi biróság kötelezte Stiasznyékat, hogy Sasnak — már az elmult három hónapra is — *havi 1300 koronát fizessen*. Ebből 900 koronát fizetés, 400 koronát pedig elmaradt napidijak cimén.

— **A szocialista diákság mozgalma.** Ma tartja a Szocialista Diákok Szervezete első nyilvános nagygyülését, melyre a vezetőség lehetőleg Kunfi népbiztost is meghivja. A gyülésen, melyen a középiskolai diákság, valamint a német szocialista diákság is képviselteti magát, határozati javaslatot fogadnak el, melynek legfőbb pontjai a főiskolák nagy részén ma is uralkodó reakciós szellem és reakciós klikkek ellen irányulnak. Követeléseiket a szervezett diákok memorandumba foglalva vasárnap délelőtt tüntető felvonulás keretében fogják átnyujtani a közoktatásügyi npbiztosnak. — A szervezet selmeci akadémista tagjai felhivják a fővárosban vagy környékén tartózkodó hallgatótársaikat, hogy a szervezett Selmecbányai Bánya- és Erdőmérnöki Főiskola Szakosztályának alakuló gyülésén délután 5 órakor a szervezet helyiségében (VII., Károly-körut 1.) feltétlenül jelenjenek meg.

— **Elmozditották a Hangya igazgatóságát.** Ma délelőtt *a Hangya fogyasztási szövetkezet tisztviselői elmozditották az igazgatóságot és öttagu intézőbizottságot választottak*, amely a bizalmi testülettel együtt intézi az ügyeket. Az intéző bizottság tagjai a következők lettek: *Balogh* Elemér, *Anderlik* Ignác, *Góbi* Dezső, *Gergely* István és *Teritzky* Jenő. A bizottság rögtön lépést tett a *Hangya* cégének megváltoztatására.

— **Fél kiló borjumáj.** *(Panaszos levél.)* Igen tisztelt szerkesztő ur! *Schillinger* Miksa mészárosnál, akinek a Király-utca 15. szám alatt van a mészárszéke, az asztalon levő borjumájból fél kilót akartam venni. Azt a rideg választ kaptam, hogy a máj nem eladó, mert az másnak kell. Nyolc esetben kiséreltem meg a vásárlást, de *a máj mind a nyolc esetben másnak volt fenntartva*. Ugy tudom, hogy nyitott mészárszékben sorrend szerint kell kiszolgálni a vevőket, amig a huskészlet tart. A hus *fentartása* protekciósok számára aligha hatósági engedélylyel történik. Tisztelettel *Márkus Oszkárné*, Sip-utca 16.

— **Kökény, Ilosvay — Boross és Tompa** pompás uj Szirmay-dalokat adnak elő az Andrássy-uti Szinházban. *Emőd* Tamás, *Gábor* Andor és *Szép* Ernő szövegével.

— **Gége és tüdő fertőző megbetegedései,** influenza, stb. ellen védekezzünk Anacot-pasztilla szopogatásával. Ára 2.20 korona.

— **Dr. Wander-féle** *Emsi-pasztilla*, köhögési ingert csillapit, gyomorégést megszüntet. Ára 2.50 korona.

— **Asthmát, tüdőcsucshurutot, rekedtséget gyógyit** asthma-gyógyintézet. Inhalatórium Andrássy-ut 37. (Körönd.)

— **Lu, a kokott** óriási sikert arat az *Est-moziban* (Irányi-u. 21.) és még csak ma és vasárnap mutattatik be. Jegyeket tanácsos előre váltani.

— **Az Uránia e heti müsorát** nem prolongálja és igy a *Gombaszögi*-film és *Hazugság* már csak néhány napig látható.

Nagy részvénytársaság jó megjelenésü
urakat és hölgyeket
Ajánlatok: „Biztos jövő 71203" sz. a. keres, kik szorgalommal, kitartással exisztenciát és jövőt nyerhetnek, esetleges végkielégités.
Schwarz J. hirdető-irodájába, Andrássy-ut 7.

Odesszánál francia csapatokat vertek meg a bolsevikiek

Az entente háromtagu bizottsága Moszkvában

Newyork, március 22.

(A M. T. I. szikratávirata a budapesti radio-állomás utján.) A *Newyork World*-nak jelentik *Párisból:* Az amerikai békemegbizottak hivatalos értesülése szerint módját találták annak, hogy

három tagból álló bizottságot küldjenek ki Oroszországba, amely az orosz helyzetről megbizható felvilágositásokat fog adni. A bizottság már Moszkvában is van és a vörösek vezetőivel érintkezésbe lépett,

sőt már jelentések is érkeztek, amelyeket fel fognak használni, ha majd az orosz problémát ismét tárgyalják a békekonferencián.

A *Reuter-ügynökség* közli, hogy *a bolsevikiek Chersont és Nikolajevet a francia csapatokkal folytatott sulyos harcok után foglalták el. A francia csapatoknak végül ki kellett vonulniok a városból és Odesszába szállitották őket.* A visszahagyott német megszálló csapatok, ugy látszik, nem fejtettek ki ellentállást.

Csehellenes hangulat a csalódott tótok körében

Népszavazást kell követelnünk!

Prága, március 22.

(A Déli Hirlap kiküldött tudósitójától.) Cseh politikai és társadalmi körökben mély lehangoltsággal figyelik a tót viszonyokat. A prágai sajtó, amely a forradalom után az első hónapokban, még februárban is, alig vetett ügyet a biztos zsákmánynak tartott tót földre, a legutóbbi hetekben nap-nap után hallatta vészkiáltásait, hogy *veszélyben a tót föld*. Ez már jellemző tünet és nem kevésbbé jellemző *az a valósággal szánalmas látvány is, amit a tót képviselők nyujtanak a cseh nemzetgyülésen*. Mint győztes önjelöltek vonultak be a tót nép képviseletében a hradzsinaljai cseh parlamentbe és ugy is bántak velük, mintha ők döntenék el a békét a cseh-szlovák állam javára. Most szinte szégyenkezőn, szemlesütve kullognak a folyosókon, alig mutatkoznak az ülésteremben, szerények és alázatosak, de *ugy is bánnak velük*, mint akik nem váltották be a hozzájuk füzött reményeket.

Nem is váltották be. A nagyhangu szónoklatok ideje hamar lejárt és mikor elkövetkeztek a reális élet rideg valóságai, *a csek testvériség palástjába kapaszkodó tót szabadság hamar csődöt mondott. A tót népet keserü kiábrándulás érte.* A cseh testvérbe vetett reményei sorra meghiusultak és a magyar elnyomatás helyébe várt földi javakból nem kapott egyebet a cseh hivatalnoknál és a cseh legionáriusnál keserüséget és nyomott hangulatot, amely emiatt támadt, nem tudják eloszlatni a tót nép állitólagos vezérei, a Prágában diadallal fogadott képviselők, és csak természetes, hogy ilyen körülmények között hamar lekopott róluk az önérzet.

A tótok kiábrándulásának csak néhány legszembeötlőbb okát sorolom el. A cseh hivatalnokok nem tudnak a néppel bánni. Az osztrák hivatalnoki modor végeredményben nem különbözik a régi szolgabirói modortól, viszont az a hátránya, hogy a szociális megyei adminisztrációt abszolute nem érti. A cseh legionárius (tót valójában alig van egynéhány száz) itthon is határtalanul elbizakodott, durvaságra és basáskodásra hajló és a tót megszállást nem tekinti egyébnek, mint ahogy tényleg nem is más: pihenőnek és jó kosztolási alkalomnak. Ez pedig a lakosság rovására megy. Azt károsítja a folytonos élelmiszerszállitás is, amely a cseh éhinség lecsillapitása céljából a tót vidék készleteit annyira megcsappantotta, hogy már-már ott is rettentőek az állapotok. A tót paraszt tehát egyfelől azt látja, hogy mindenét elrekvirálják, másfelől hallja, hogy a szomszédban a magyar paraszt két holdjából tiz, esetleg tizenöt hold is lesz a népköztársaság jóvoltából. Aki ismeri a paraszt leküzdhetetlen földéhségét, el tudja képzelni azt a lelki kint, amit a tót földmivesnek erre a hirre éreznie kell és amit fokoz az is, hogy mig a magyar szomszédgazda pénzének nincs semmi bántódása, az övének a felét elvették a prágai urak.

Mindehhez járult a tót nép mély vallásos érzületét semmibevevő politika, amely rátette a kezét a tót iskolákra, magyarbarátság örve alatt üldözőbe vette a tót nép tényleges vezetőit, a papokat, megzavarja istentiszteleteit és megszentségteleniti miseruhákban táncoló bakákkal a templomait is. A vallásos érzületnek ez az arculcsapása késztette *Hlinka* Andrást a tót önállóság zászlajának a kibontására. A tót nép 90 százaléka katolikus paraszt, nem csoda hát, hogy a gazdasági és vallásos érzületében megsértet nép ez alá a zászló alá sorakozik.

Hlinka nem baráta a magyaroknak. A csernovai csendőrvérengzés óta ádáz ellenségünk. De bizonyos, hogy a cseh „felszabaditás" óta még nagyobb ellensége a cseheknek, mert a magyar szolgabirópolitika csak a tót nép nemzetisége ellen tört, a cseh nagyhatalmi hóbort azonban az egyházát, a lelkiismereti szabadságát is ki akarja irtani. Hlinka pedig és a tót nép nemcsak tót, hanem katolikus is.

A fentikeből a magyar politikára az a kötelesség hárul: követelje, hogy a békekonferncia, ha — történelmi határainkhoz való jogunkat nem ismeri el, *rendeljen el legalább népszavazást a tót területen.* Minden reményünk meg van arra, hogy *a tót nép legrosszabb esetben egy önálló tót köztársaság mellett fog dönteni*, akkor pedig könnyü munka lesz, hogy a magyar állammal való egyesülésre vagy legalább is kooperációra birják.

Dr. Margitai Leó

Férfiruhát (használtat is) legmagasabb árat fizetek. PARTI ÁRUHÁZ, Csengeri-utca 1. szám.

Emelik a sirhelyek árát is

(A Déli Hirlap tudósitójától) A fővárosi köztemetőkben a sirhelyek ára a háboru alatt ugyszólván alig emelkedett. A nagy drágaság szédületes forgatagában hosszabb ideig a meghalás volt az egyetlen dolog, amelynek ára még némiképpen a békebeli olcsó világra emlékeztetett. Most azonban az a terv merült fel a főváros közegészségi ügyosztályában, hogy *a sirhelyeket lényegesen megdrágitják*, mert a temetőkben a személyzeti és különféle dologi kiadások az utóbbi időben több mint száz százalékkal emelkedtek. Drágább lett a virág és aránytalanul többe kerül a sirok gondozása is. A jövő héten ül össze az uj kórházi bizottság, amely a sirhelyek árának felemelését viszi keresztül. *Egyelőre csak a luxus sirhelyek megdrágitásáról van szó.* Minél diszesebb a sirhely, aránylag annál nagyobb lesz az emelés. Ilyen módon az egészen olcsó sirhelyek árának emelése remélhetően elkerülhető lesz. *Amennyivel azonban többe kerül a sirhely, annyival olcsóbb lesz a temetés.* A főváros *a temetkezések községesitését* a lehető legrövidebb idő alatt keresztül akarja vinni és ezzel egyszer és mindenkorra véget vet a temetkező uzsorának. Ugyancsak ez időben valósitják meg a temetőben való *kötelező ravatalozást* is, amely szintén lényegesen egyszerüsiteni fogja a mostani költséges és diszes temetéseket. Mindezeknek a reformoknak a főváros háztartásában *a költségek általános csökkenését kell előidézniök.* A közegészségügyi ügyosztály tavalyi költségvetése *husz millió koronát* tett ki, amig ezzel szemben az idei előrányzat meghaladja a *negyven milliót.* Ez óriási emelkedés letompitására az ügyosztálynak még több olyan javaslata van, amely legközelebb aktuális lesz.

Az ukránoknak és a lengyeleknek fegyverszünetet kell kötniök

Távirati parancs a hadvezéreknek

Páris, március 22.

(A Bécsi Távirati Iroda szikratávirata) A francia kormány a szövetséges nagyhatalmak képviselőinek nevében a következő parancsot juttatta el *Pavlenko* tábornokhoz, a Lemberget körülzáró ukrán hadsereg parancsnokához:

A békekonferencia legfőbb tanácsa e hó 19-én elhatározta, hogy felszólitja a Lemberg előtt egymással szemben álló hadseregeket, hogy e távirat vétele után *haladéktalanul fegyverszünetet kössenek.* A szövetséges kormányok ehhez képest felhivják *Pavlenko* tábornokot, hogy az ellenségeskedéseket szüntesse be s ugyanezt a felhivást intézték *Rozvadovski* tábornokhoz, a lembergi helyőrség parancsnokához is.

A fegyverszünet alatt mindkét fél megtartja jelenlegi állását, a város élelmezésének biztositása érdekében azonban a vasuti forgalmat Lemberg és Przemysl között fenn kell tartani.

Üvegezés
és javitási munkák. Tükörüveg és tükörraktár
ROSENBERG C.
VII, Károly Károly-ut 5. sz.
Telefon szám: 110—44. • Gyári telefon: 77—15.

Lemondott a cseh kormány

Ausztriában spartakusz-csoport alakult

(A Déli Hirlap tudósitójától) **A kormányhoz érkezett jelentések szerint a magyar események hatása ugy Ausztriában, mint Csehországban mutatkozik már. Ausztriában spartakusz-csoport alakult, amely élesen szembehelyezkedik a kormánnyal, a cseh kormány pedig Muna bolsevista vezér agitációjának nyomása alatt még a tegnapi nap folyamán beadta lemondását.**

Pozsony fölszabadul a cseh uralom alól

Március 20-áig ki kell üriteni a várost

Pozsony, március 22.

Piccioni olasz főparancsnok február végén közölte a csehekkel, hogy Pozsonyt a cseheknek március 4-ig ki kell üriteniök és hogy a város helyettük olasz őrséget kap. E rendelkezés vétele után a prágai kormány közvetlenül Párisba forduit, ahol a pénz lebélyegzésének zavartalan lebonyolitására hivatkozva, tizenöt napi haladékot kapott. A város kiüritésének határideje igy március 20-áig toldodott el, de már a legutóbbi napokban számos cseh csapat hagyta el a várost.

Három hét mulva aláirják a békét

Sietős már a békekonferenciának a munka

Páris, március 22.

(A Magyar Távirati Iroda szikratávirata a budapesti radio-állomás utján.) **House ezredes tegnap délután angol ujságirók előtt kijelentette, hogy a teljes békeszerződés egy héten belül elkészül és a békeértekezlet teljes ülése elé fogják terjeszteni. A németeket néhány napon belül meghivják és három hét mulva aláirják a békét.**

Sulyos és mélyreható ellentétek hátráltatják a békekonferencia munkáját

Nincs még végleg elintézett kérdés

Newyork, márc. 22.

(A Magyar Távirati Iroda szikratávirata a budapesti radio-állomás utján.) Amerikában meglehetősen kinos megütközést kelt, hogy a szövetségesek a közös célokért vivott ötesztendős háboru után nem tudnak megegyezni.

Tény, hogy a békekonferencia munkáját mély és gyökeres ellentétek hátráltatják.

Ez azonban természetes. Minden országnak különleges és egymást keresztező érdekei vannak s ezeknek az összhangba hozása nagy és hosszu munkát igényel. *Eltérők az érdekei Japánnak és Kinának a Csendes-tengeri szigetek birtoka tekintetében, élesen ellentétesek Görögország és Olaszország igényei, a jugoszlávok és az olaszok követelései,* amelyek már-már összeütközésre vezettek a két ország között. Ezeket a villongásokat az öt nagyhatalom még csak elintézhetné, de

sajnálatos módon az érdekellentét még a tizes bizottságban képviselt nemzetekre is kiterjed.

Anglia és az Egyesült Államok meg akarják szüntetni a forgalmi korlátozásokat, Franciaország és Olaszország mindent elkövetnek, hogy ezeket mennél hosszabb időre fentartsák. Franciaország és Olaszország ragaszkodnak a kártérítéshez, Anglia viszont szivesen lemondana erről, ha a németek exportot, amely sulyos konkurrenciával fenyegeti az angol kivitelt, hosszabb időre korlátok közé szoritanák. *Ellentét van egyfelől Anglia és Franciaország, másfelől Olaszország között a kisázsiai kérdésben is,* amennyiben az előbbiek minden módon meg akarják akadályozni, hogy Olaszország Kisázsiában megvesse lábát, de erős a féltékenység Kisázsia kérdésében Anglia és Franciaország között is. *Franciaország és Olaszország a háboru adósságok nemzetközivé tételét követeli, Anglia és az Egyesült Államok viszont természetesen ellenzik ezt,* mert hiszen a követelés őket érintené a legsulyosabban. *Német-Ausztria csatlakozásának kérdése tekintetében is sulyosak a nézeteltérések az egyes nagyhatalmak között:* Olaszország a csatlakozás mellett van, Franciaország pedig a dunai konföderációt pártolja.

A lengyel problema a tizes bizottság előtt

Páris, március 22.

(A Bécsi Távirati Iroda szikratávirata) A legfőbb haditanács legutóbbi ülésén kizárólag *lengyel ügyekkel foglalkozott.* Az előkészitő bizottság tervezete, amely szükebbre vonja Lengyelország 1772. évi határait, szabad utat teremt a tengerhez, amennyiben a Visztula mindkét partján széles korridort hasit ki Lengyelország részére, amely Danzigig terjed.

Ezzel szemben Lloyd George azzal érvel, hogy Lengyelország gazdasági függelensége érdekében talán elégséges lenne, ha biztositanák részére a szabad hajózást a Visztulán és szolgalmat kapna a Danzig-Thorni és Danzig-Varsói vasutakra. A bizottság az ülésen felmerült körülményekre vonatkozó jelentését pénteken terjeszti a legfőbb haditanács elé, amely ez alkalommal meghozza döntését.

Tanácskozás a főkapitányságon

(Tudósitás eleje az 1. oldalon)

A rendőrtisztviselők, a detektivek ma délelőtt tiz órakor teljes számban gyültek össze a főkapitány szobájában, ahol *Biró* Dezső rendőrségi népbiztos intézett beszédet hozzájuk. Megismertette a tisztviselőkkel a tegnap óta történt eseményeket és hogy az egyesült szocialista és kommunista párt vette kezébe a hatalmat. Kéri a tisztviselőket, legyenek teljes bizalommal a köztársaság kormányával szemben. Kénytelen azonban kijelenteni, hogy *ha ellenkezéssel találkoznék, a legszigorubb rendszabályokat fogja életbe léptetni.*

Biró Dezső után *Seidler* Ernő, majd *Dietz* Károly főkapitány hangsulyozták, hogy *semmi bántódásuk nem lesz, ha bizalommal viseltetnek az uj rendszerrel szemben.* Végül *Biró* Dezső népbiztos felszólitotta a tisztviselőket, hogy *maradjanak a helyükön és dolgozzanak tovább.*

Weimarban határoztak

Német-Ausztria csatlakozásáról

Weimar, március 22.

A nemzetgyülés alkotmány-bizottsága mai ülésén a következő pótinditványt fogadta el az alkotmánytervezethez:

Német-Ausztria mint egész, mint a német birodalom tagja csatlakozik Németországhoz.

Németországban egyébként szorgalmasan folyik *a szocializálás munkája.* A minisztertanács utasitotta a birodalmi gazdasági hivatalt, hogy *a viz-, gáz- és villamosmüvek és közuti vasutak csatlakozására törvényjavaslatot dolgozzon ki. Az élelmiszer-ipar és a gyógyszertárak, valamint a kislakások épitésének és az állásközvetitésnek szocializálását, illetve kommunizálását a községek részére tartják fenn, hogy a községek minél előbb nagystilű gazdasági önkormányzatra térhessenek át.*

BÉLYEGGYŰJTŐK!!
Cseh-szlovák bélyegek névértéken + 15% korlátolt mennyiségben kaphatók.
Amatőrök Forgalmi Szövetkezete
Budapest, V. kerület, Vigadó-utca 5. sz.

VARRÓGÉPEK javitása gyorsan és jutányosan. Használt varrógépeket veszek.
Löwinger Ferencz, VII., Damjanich-utca 5. sz. Telefon: József 2?-19. d. e.

Mag-, termény- és gyógynövény-üzlethez
100.000 korona tőkével
lehetőleg földbirtokos társ kerestetik. Helyiséggel legkedvezőbb helyen rendelkezem. Komoly felek „MzG" jeligére fordulnak Leopold Cornel hirdetőjébe, Teréz körut 3.

REFORMSEPRŐ
piros nyéllel, darabonként 4.50 K-ás árban szállitható postán is a Magyar Kereskedelmi rt. Gyöngyös.

Kiadótulajdonos: DÉLI HIRLAP R.-T.
Igazgató: Kerekes Dezső.

Nyomatott az „UJSÁGÜZEM" könyvkiadó- és nyomda r.-t. körforgógépein, Budapest, Rökk Szilárd-utca 9. Telefon: József 5—93. és József 33—65